

Σύμφωνα με τον συγγραφέα Ραϋμόνδο Αλβανό οφείλουμε να μαθαίνουμε ιστορία, γιατί κάθε πτυχή της καθημερινότητάς μας, από τη γλώσσα και τις αξίες, μέχρι τις κοινωνικές συμβάσεις και τις γνώσεις που καθορίζουν τη ζωή μας απορρέουν από το ιστορικό μας παρελθόν. Η γνώση για τον τρόπο σκέψης και λειτουργίας των ανθρώπων του παρελθόντος, δεν αναδεικνύει μόνο την αξία τους, αλλά αποτελεί βάση για την αυτεπίγνωση μας ως κοινωνία και την κατανόηση του πολιτισμού μας. Μέσα από την ιστοριογνώσια μπορούμε να διδαχτούμε από τα λάθη του παρελθόντος και να χαράξουμε σχέδια για το μέλλον.

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

B2. α. Ο τίτλος του κειμένου έχει ερωτηματική μορφή και δομείται με βάση την υποτακτική έγκλιση και το α πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο. Είναι κυριολεκτικός, συνοπτικός και προϊδεάζει τον αναγνώστη για το περιεχόμενο του κειμένου. Η ερωτηματική μορφή του δημιουργεί αίσθηση διαλόγου μεταξύ συγγραφέα και αναγνώστη και κινεί το ενδιαφέρον του δεύτερου, θέτοντάς τον σε διαδικασία σκέψης, ώστε να προχωρήσει σε προσωπικές απαντήσεις, αλλά και στην ανάγνωση του κειμένου, για τη διερεύνηση των θέσεων του συγγραφέα. Η χρήση του α πληθυντικού ρηματικού προσώπου εκφράζει τη συμμετοχή του συγγραφέα σε αυτή τη διαδικασία μάθησης της ιστορίας και δημιουργεί οικειότητα με τον αναγνώστη.

β. Η παρεμβολή του ευθέος λόγου στο τέλος της πρώτης παραγράφου προσδίδει προφορικότητα και διαλογικό τόνο στο λόγο, προσφέροντάς του ζωντάνια και αμεσότητα.. Συνάμα, ο λόγος αποκτά βιωματικό χαρακτήρα αφού προβάλλεται μία προσωπική στιγμή του συγγραφέα.

B3. Η ποιήτρια και συγγραφέας Κική Δημουλά επιχειρεί μέσα από το διερευνώμενο απόσπασμα να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη σχετικά με τον ρόλο που ασκεί η επέτειος στη διατήρηση της μνήμης.

Αυτό το πετυχαίνει αξιοποιώντας διάφορες γλωσσικές επιλογές ανάμεσα στις οποίες ξεχωρίζουν οι ακόλουθες:

- η συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας στην 7η παράγραφο : «ας πω ότι είναι ένα δωρεάν μεταφορικό μέσον με το οποίο μεταφέρεται το πολυπληθές παρελθόν εδώ στο παρόν»
- το ασύνδετο σχήμα στην 6η παράγραφο : «τιμά τους ήρωες, συντονίζει τον ηρωισμό με το βηματισμό της σημαίας ... κάθε αγνοούμενο»
- τα αποσιωπητικά στην 5^η παράγραφο : «αυτές κι αν δεν θέλουν να ξεχαστούν...»

Με την συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας στην πρώτη περίπτωση η συγγραφέας πετυχαίνει να παρουσιάσει με γλαφυρότητα, ζωντάνια και παραστατικότητα, την διασύνδεση του παρελθόντος με το παρόν χάρη στις επετειούς που μπορούν να κρατήσουν ζωντανή στη μνήμη το χθες.

Με το ασύνδετο σχήμα στην έκτη παράγραφο τονίζεται η αξία των επετείων στο να διατηρηθούν ζωντανόι στη μνήμη μας όλοι εκείνοι οι οποίοι αγωνίστηκαν και πέθαναν σιωπηρά για χάρη της χώρας, της κοινωνίας, διασφαλίζοντας τη συνέχεια της.

Τέλος, με τα αποσιωπητικά εκφράζεται η ανάγκη να εορτάζονται ακόμα και οι άσχημες στιγμές, κυρίως οι απώλειες των ανθρώπων, γιατί μέσα από αυτά τα γενέθλια όλοι εκείνα που χάθηκαν(άνθρωποι, ευκαιρίες, ιδανικά μένουν ζωντανά για να καθοδηγούν, να διδάσκουν, να τιμώνται). Η συγγραφέας και ποιήτρια υπαινίσσεται ίσως και προσωπικές της απώλειες που δεν θέλει να ξεχαστούν.

Γ1. Στο κείμενο παρουσιάζεται η ιστορία ενός ταγαριού που βρέθηκε καταχωνιασμένο σε μία παλιά κασέλα. Το ταγάρι συμβολίζει το παρελθόν της οικογένειας που πρωταγωνιστεί στην αφήγηση όπως αυτό αναδεικνύεται μέσα από τα διαφορετικά χρονικά επίπεδα που κυριαρχούν στο διήγημα. Το ταγάρι φτιάχτηκε στο απώτερο παρελθόν, από την προγιαγιά της νεαρής ηρωίδας (το είχε φτιάξει η δική της μαμά στον αργαλειό) και χρησιμοποιήθηκε στο παρελθόν τόσο από τη γιαγιά της, όσο και από και από τη μητέρα της(στα φοιτητικά της χρόνια το χρησιμοποιούσε ως τσάντα).

Πέρασε όμως και στα χέρια της αφηγήτριας(παρόν), καθώς το ανακάλυψε και το έδειξε στη μητέρα της («το βρήκα», «το έδειξα», «της έδειξα», «της λέω»). Το ταγάρι αυτό είναι δείγμα ενός προηγούμενου πολιτισμού, μιας διαφορετικής κουλτούρας, όπως φαίνεται από την περιγραφή του (ήταν βαμμένο με φυτικές βαφές και είχε ωραία λαμπερά σχέδια). Παράλληλα, όμως λειτουργεί και ως δεσμός ανάμεσα στις τρεις γενιές γυναικών, αφού περνά από τη μία στην άλλη και εκφράζει τα βιώματά τους. Η πρωτοπρόσωπη αφήγηση («θα σας πω την ιστορία»), αλλά και ο ευθύς λόγος της γιαγιάς («Πράγματα για τη ζωή») φανερώνουν τη βιωματική σχέση των μελών της οικογένειας με αυτό το ταγάρι αλλά και τη συναισθηματική αξία που αυτό είχε. Αυτή ακριβώς η αξία θα έκανε και μένα σήμερα, σε μία αντίστοιχη περίπτωση, να κρατήσω αυτό το ταγάρι. Καθετί που δένει τα μέλη μιας οικογένειας, τα μέλη μιας κοινωνίας είναι σημαντικό να διατηρείται και να περνά από τη μία γενιά στην άλλη. Με αυτό τον τρόπο το παρελθόν δεν χάνεται, αλλά ζει μέσα στο παρόν. Μικρά τέτοια αντικείμενα όπως ένα παλιό ταγάρι μπορούν εύκολα να μας θυμίσουν ανθρώπους που γνωρίσαμε και τώρα δεν υπάρχουν, στιγμές που ζήσαμε και έχουν περάσει. Είναι λοιπόν σημαντικό να διατηρούνται και αυτό θα έκανα. Θα το κρατούσα ως μία πρόκληση για την δική μου μνήμη και σύνδεση μου με κάθε στιγμή του χτες.

Δ.

Η αξία της ιστορικής γνώσης

Πρόλογος

Στον πρόλογο μπορούν οι μαθητές να αφορμηθούν από τη διαπίστωση του συγγραφέα, που δίνεται στην εκφώνηση του θέματος, σε συνδυασμό με την επικαιρότητα συσχετίζοντάς την με την έλλειψη ιστοριογνωσίας.

Α ζητούμενο : αξία ιστορικής γνώσης

Το παρελθόν αποκτά διδακτική αξία καθώς αποκαλύπτει λάθη και προφυλάσσει από ενδεχόμενη επανάληψη τους. Γίνεται έτσι σημαντικός οδηγός για καλύτερες επιλογές ενός λαού

στο παρόν, οι οποίες καθορίζουν και το μέλλον. Αντίστοιχα, διδάσκει και μέσω των ορθών επιλογών του παρελθόντος, σωστές στάσεις, συμπεριφορές, πρακτικές .

Η γνώση του παρελθόντος συγκροτεί την εθνική ιδιαιτερότητα, καθώς μέσω αυτής οι άνθρωποι συνειδητοποιούν και γνωρίζουν εκείνα τα χαρακτηριστικά που τους ξεχωρίζουν από τους άλλους λαούς και λειτουργούν ως συνεκτικός κρίκος μεταξύ των μελών της κοινωνίας. Με αυτό τον τρόπο οι λαοί αποφεύγουν την πολιτιστική αλλοίωση και την αφομοίωση τους, ειδικά στις συνθήκες της παγκοσμιοποιημένης ανθρωπότητας που βιώνουμε..

Η γνώση της ιστορίας συνιστά πνευματική καλλιέργεια η οποία συμβάλλει στη διαμόρφωση ατόμων με κριτική σκέψη, απομακρυσμένων από στερεότυπα και προκαταλήψεις, ικανών να χαρακτηριστούν ως σφαιρικές/καθολικές προσωπικότητες.

Η επαφή με το ιστορικό παρελθόν φέρνει τους νέους κοντά με σημαντικές ιστορικές προσωπικότητες που μπορούν να λειτουργήσουν ως πρότυπο για αυτούς, αλλά και ως πηγή δύναμης σε δύσκολες στιγμές. Ταυτόχρονα, με αυτό τον τρόπο οι άνθρωποι του παρελθόντος που καθόρισαν το παρόν μας εκτιμώνται και τιμώνται.

Β ζητούμενο: βιωματικοί τρόποι καλλιέργειας του ενδιαφέροντος για το ιστορικό παρελθόν

Οι μαθητές μπορούν να προτείνουν μία σειρά από βιωματικούς τρόπους. Ενδεικτικά αναφέρουμε τους ακόλουθους:

Επαφή με τα μνημεία μέσα από επισκέψεις σε αυτά οι οποίες θα πρέπει να έχουν διαδραστικό χαρακτήρα.

Το σχολείο είναι σκόπιμο να φροντίζει ώστε οι επισκέψεις σε διάφορους ιστορικούς χώρους και μουσεία να είναι οργανωμένες και να περιέχουν δραστηριότητες, έτσι ώστε να ελκύεται το ενδιαφέρον των μαθητών.

Χρειάζεται στα πλαίσια του μαθήματος της ιστορίας να εκπονούνται συλλογικές εργασίες δίνοντας έμφαση στην συνεργασία των μαθητών, πετυχαίνοντας έτσι τόσο την ιστοριογνώσια όσο και την ανάπτυξη της συνεργατικής μάθησης.

Είναι σημαντική η συμμετοχή σε ιστορικούς ομίλους και σε πολιτιστικούς συλλόγους που μπορούν να φέρουν σε επαφή τον καθένα με την ιστορία, την μνημειακή κληρονομιά, ακόμα και με πρόσωπα που βρίσκονται εν ζωή και έχουν βιώματα από το πρόσφατο ιστορικό παρελθόν.

Η συμμετοχή σε εκδηλώσεις ιστορικού ενδιαφέροντος και στον εορτασμό επετείων είναι δραστικός τρόπος να βιώσει κάποιος τα ιστορικά γεγονότα. Σε αυτές τις εκδηλώσεις μπορούν να περιλαμβάνονται θεατρικές παραστάσεις με δραματοποίηση ιστορικών γεγονότων.

Τέλος, είναι σκόπιμη η ανάδειξη της τοπικής ιστορίας από διάφορους τοπικούς φορείς, ώστε οι πολίτες να αντιλαμβάνονται πόσο κοντά μας βρίσκεται ιστορία.

Επίλογος

Ο επίλογος μπορεί να περιέχει συνόψιση της αξίας που έχει η ιστορία και η γνώση της για το παρόν και το μέλλον μιας κοινωνίας, αλλά και των σχέσεων των λαών και να επιστά την προσοχή στην αναγκαιότητα βιωματικής αντιμετώπισης της, ιδιαίτερα από τους νέους ανθρώπους.

